

การวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านรูปแบบและ เนื้อหาที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาไทย สำหรับผู้เรียนชาวจีน¹

สุนีย์ ลีลาพรพินิจ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน 15 เล่ม รวมทั้งเสนอแนะแบบเรียนที่มีรูปแบบและเนื้อหาเหมาะสมสำหรับผู้เรียนชาวจีน

ผลการวิจัยพบว่า แบบเรียนทั้ง 15 เล่มเหมาะสมกับผู้เรียนชาวจีนทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา

รูปแบบที่ปรากฏในแบบเรียนมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรก แบบเรียนที่แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนไวยากรณ์และส่วนบทสนทนาหรือบทอ่าน พบ 8 เล่ม ลักษณะที่สอง แบบเรียนที่นำเสนอบทสนทนาหรือบทอ่านเป็นหลัก ส่วนไวยากรณ์หรือหลักภาษาแทรกอยู่ในหัวข้อรูปประโยคและการใช้คำหรือการใช้คำและวลี ข้อสังเกตในเนื้อเรื่อง เนื้อความหรือตัวบท และหลักภาษาในตัวบท พบ 7 เล่ม

เนื้อหาด้านไวยากรณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนทั้ง 15 เล่มมี 4 หัวข้อ ได้แก่ ชนิดของคำไทยแบ่งตามหน้าที่ วลี ชนิดของประโยคแบ่งตามเนื้อความ และประโยคความเดียวแบ่งตามเจตนาการสื่อสาร ส่วนเนื้อหาด้านบทสนทนาหรือบทอ่านที่ปรากฏในแบบเรียนมากที่สุดคือ อาหารการกิน ผลไม้ การแนะนำและการสั่งอาหาร

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน *An analysis of Thai Textbooks for Chinese learners*” ที่ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปี ประจําปี พ.ศ. 2557

ส่วนผสม รสชาติอาหาร อันดับสองคือ การตกทายและแนะนำตัวเองหรือคนอื่นให้รู้จักกัน และอันดับสาม ได้แก่ ถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การซื้อของและต่อราคา และสถานที่ต่างๆ

ลักษณะแบบฝึกหัดที่ปรากฏในแบบเรียนมากที่สุดคือ แบบฝึกหัดการอ่าน อันดับสองคือ แบบฝึกหัดการอ่านและการเขียน อันดับสามคือ แบบฝึกหัดการพูด

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนวทางการสร้างแบบเรียนที่มีรูปแบบและเนื้อหาเหมาะสำหรับผู้เรียนชาวจีนเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นเรียนอีกด้วย

คำสำคัญ แบบเรียนภาษาไทย การสอนภาษาไทย ผู้เรียนชาวจีน

A Comparative Analysis of the Form and Content in Thai Textbooks for Chinese Learners

Sunee Leelapornpinit

Abstract

The purpose of this research is to analyze the form and content of fifteen Thai textbooks for Chinese learners, as well as to make some recommendations about writing textbooks for Chinese learners in terms of both form and content.

Findings show that all the selected textbooks were suitable for Chinese learners both in form and content.

The textbooks could be divided into two categories: 1) eight textbooks whose content could be divided into two parts, namely grammar and conversation/reading passages and 2) seven textbooks which mainly presented conversations/reading passages. Grammar points or language rules were explained further in other sections such as sentence structure, word/expressions usage, remarks from the texts, and content or text and grammatical points from the texts.

The grammatical content in the fifteen Thai textbooks consists of four topics: types of words based on their functions, phrases, types of sentences based on content and simple sentence based on communicative intent. The most commonly found topics in the conversations and reading texts mainly included food, recommending and ordering food, ingredients, and taste of food. The second type was greeting, introducing oneself and

others, and getting to know each other. The third type was expressions in a daily routine, shopping or bargaining and places.

The most common types of exercises in the Thai textbooks are reading, reading and writing, and speaking respectively.

In addition, the researcher made some recommendations about how to create materials with forms and contents suitable for teaching Thai to Chinese learners.

Keywords: Thai Textbooks, Teaching Thai, Chinese learners

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา จำนวนผู้เรียนชาวจีนที่สนใจศึกษาภาษาไทยเพิ่มมากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการท่องเที่ยว การศึกษาต่อ หรือการทำธุรกิจ ทำให้มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศจัดหลักสูตรภาษาไทยเพื่อสอนผู้เรียนชาวจีนในลักษณะต่างๆ ได้แก่ หลักสูตรวิชาเอก หลักสูตรแลกเปลี่ยน และหลักสูตรระยะสั้น โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในประเทศจีนได้เปิดสอนวิชาภาษาไทยทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

ในปัจจุบันมีการสอนภาษาไทยเป็นวิชาเอกในประเทศจีนมากกว่า 60 แห่ง ในมณฑลยูนนาน 30 แห่ง มณฑลกว่างสี 21 แห่ง กรุงปักกิ่ง 21 แห่ง และที่อื่นๆ อีก 7 แห่ง (Zhang Li, 2557, บทนำ) เช่น มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน มหาวิทยาลัยคุนหมิง มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกว่างตง มหาวิทยาลัยชนชาติกว่างสี มหาวิทยาลัยปักกิ่ง มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง มหาวิทยาลัยนานาชาติแห่งนครเซี่ยงไฮ้ มหาวิทยาลัยการท่องเที่ยวกุ้ยหลิน มหาวิทยาลัยเจิ้งตู เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้แบบเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน ทั้งในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมถึงผู้เรียนที่สนใจศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะนอกจากจะนำเสนอเนื้อหาสาระเพื่อเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะการสื่อสารของผู้เรียนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน หรือการเขียนแล้วยังอาจสะท้อนให้เห็นแนวทางการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีนจำนวน 15 เล่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีนทั้งด้านการเรียนรู้ การฝึกทักษะการสื่อสาร และการสร้างแบบเรียนเพื่อใช้สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน
2. เพื่อเสนอแนะแบบเรียนที่มีรูปแบบและเนื้อหาเหมาะสมสำหรับผู้เรียนชาวจีน

สมมติฐานการวิจัย

แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวจีน

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน 15 เล่ม ที่พิมพ์เผยแพร่ทั้งในประเทศไทยและประเทศจีนทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา อันได้แก่

- เล่ม 1 หนังสือเรียนภาษาไทย 1 泰语教程.第一册 ของ 潘德鼎
- เล่ม 2 หนังสือเรียนภาษาไทย 2 泰语教程.第二册 ของ 潘德鼎
- เล่ม 3 หนังสือเรียนภาษาไทย 3 泰语教程.第三册 ของ 潘德鼎
- เล่ม 4 หนังสือเรียนภาษาไทย 4 泰语教程.第四册 ของ 潘德鼎
- เล่ม 5 ภาษาไทยพื้นฐาน 1 基础泰语 (1) ของ 廖宇夫
- เล่ม 6 ภาษาไทยพื้นฐาน 2 基础泰语 (2) ของ 罗奕原
- เล่ม 7 ภาษาไทยพื้นฐาน 3 基础泰语 (3) ของ 黄进炎 และ 林秀梅
- เล่ม 8 ภาษาไทยพื้นฐาน 4 基础泰语 (4) ของ 林秀梅 และ 黄进炎
- เล่ม 9 สนทนาภาษาไทย 泰语会话 ของ 邱苏伦
- เล่ม 10 实用 ภาษาไทย 泰语教程 ของ 黄进炎 และ 林秀梅
- เล่ม 11 我是泰语学习书 ของ 李炳度 แปลโดย 邓烈烈
- เล่ม 12 ตำราเรียนภาษาไทยสำหรับชาวจีน ของ พิชัย พินัยกุล
- เล่ม 13 ภาษาไทย 1 基础泰语 ของ 卢居正 และ 邱苏伦

เล่ม 14 大家来学泰语 ของ 张君松

เล่ม 15 ภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับสำหรับผู้พูดภาษาจีน ของ
อุดม วโรตม์ลึกขัตติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

แบบเรียน (Textbook) หมายถึง ตำราสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทั้งในประเทศไทยและประเทศจีน โดยอาจจะใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนและ/หรือใช้ในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. เป็นประโยชน์ในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาในการสร้างแบบเรียนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน
2. เป็นแนวทางการสร้างแบบเรียนที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีนในชั้นเรียนและ/หรือใช้ในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน 15 เล่ม ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทั้งในประเทศไทยและประเทศจีนมีรูปแบบและเนื้อหา ดังนี้

1. รูปแบบที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน

รูปแบบที่ปรากฏในแบบเรียนมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรก แบบเรียนที่แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ภาคหรือตอน คือ ส่วนไวยากรณ์และส่วนบทสนทนาหรือบทอ่าน พบ 8 เล่ม ได้แก่ เล่ม 1 เล่ม 5 และเล่ม 10 ถึงเล่ม 15 คิดเป็น ร้อยละ 53.33 ลักษณะที่สอง แบบเรียนที่นำเสนอบทสนทนาหรือบทอ่านเป็นหลัก ส่วนไวยากรณ์หรือหลักภาษาแทรกอยู่ในหัวข้อรูปประโยคและการใช้คำหรือการใช้คำและวลี ข้อสังเกตในเรื่อง เนื้อความหรือตัวบท และหลักภาษา พบ 7 เล่ม ได้แก่

เล่ม 2 ถึงเล่ม 4 และเล่ม 6 ถึงเล่ม 9 คิดเป็นร้อยละ 46.67 โดยมีรูปแบบการนำเสนอดังนี้

รูปแบบการนำเสนอไวยากรณ์หรือหลักภาษา มี 2 หัวข้อดังนี้ หัวข้อที่ 1 คำอธิบายทางไวยากรณ์หรือหลักภาษา และหัวข้อที่ 2 แบบฝึกหัด นอกจากนี้แบบเรียนบางเล่มยังได้นำเสนอหัวข้ออื่นๆ เพิ่มเติม เช่น หลักหรือวิธีการอ่านและการเขียน คำศัพท์ โครงสร้างของคำ วลีหรือประโยค ตารางสรุปเนื้อหา ข้อสังเกตหรือคำอธิบายเพิ่มเติม ทบทวน เป็นต้น

รูปแบบการนำเสนอบทเรียน มี 7 หัวข้อดังนี้ หัวข้อที่ 1 บทสนทนาหรือบทอ่าน หัวข้อที่ 2 ศัพท์และวลีในบทเรียน หัวข้อที่ 3 คำศัพท์หรือวลีเสริม หัวข้อที่ 4 รูปแบบประโยคและการใช้คำหรือวลีในบทเรียน หัวข้อที่ 5 ข้อสังเกตทางภาษา หัวข้อที่ 6 แบบฝึกหัด และหัวข้อที่ 7 บทอ่านประกอบ นอกจากนี้แบบเรียนบางเล่มยังได้นำเสนอหัวข้ออื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ศัพท์และวลีในบทอ่านประกอบ ข้อควรรู้ ความรู้เพิ่มเติมเฉพาะเรื่อง เป็นต้น

2. เนื้อหาด้านไวยากรณ์ บทสนทนาหรือบทอ่าน และแบบฝึกหัดในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน

2.1 เนื้อหาด้านไวยากรณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย มี 17 หัวข้อ ดังนี้

2.1.1 ชนิดของคำไทยแบ่งตามหน้าที่ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธานและคำอุทาน พบในแบบเรียน 15 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100

2.1.2 วลี ได้แก่ นามวลีและกริยวลีหรือกริยาเรียง พบในแบบเรียน 15 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100

2.1.3 ชนิดของประโยคแบ่งตามเนื้อความ ได้แก่ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน พบในแบบเรียน 15 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100

2.1.4 ประโยคความเดียวแบ่งตามเจตนาการสื่อสาร เช่น ประโยคคำถาม ประโยคคำตอบ ประโยคบอกเล่าหรือตอบรับ ประโยคปฏิเสธหรือตอบปฏิเสธ ประโยคคำสั่งหรือกำชับ ประโยคขอร้อง เป็นต้น พบในแบบเรียน 15 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100

2.1.5 ชนิดของคำไทยแบ่งตามความหมาย ได้แก่ คำตรงกันข้าม คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันและคำที่มีหลายความหมาย พบในแบบเรียน 14 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 93.33

2.1.6 การสร้างคำ ได้แก่ คำประสมหรือคำประสาน คำซ้ำ คำอุปมาและการแผลงคำและคำทับศัพท์หรือศัพท์บัญญัติ พบในแบบเรียน 13 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 86.67

2.1.7 อักษรควบกล้ำ มีทั้งอักษรควบแท้และควบไม่แท้ พบในแบบเรียน 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 60

2.1.8 พยัญชนะต้น มีทั้งเรียงตามลำดับ ก-ข และ/หรือจัดกลุ่มตามอักษรสามหมู่ พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33

2.1.9 พยัญชนะท้ายหรือตัวสะกด มีทั้งแบ่งเป็นตัวสะกดคำเป็นและคำตาย และ/หรือตัวสะกดตรงตามมาตราหรือไม่ตรงมาตรา พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33

2.1.10 สระ มีทั้งสระเดี่ยว สระประสม และสระเกิน พบ 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33

2.1.11 วรณยุกต์ พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33

2.1.12 การผันอักษรสามหมู่ พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33

2.1.13 สระลดรูป พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33

2.1.14 อักษรนำ พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33

2.1.15 หลักการอ่านคำพิเศษ จำนวนตัวเลข หรือเครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33

2.1.16 สำนวน พบในแบบเรียน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 26.67

2.1.17 ชนิดของคำไทยแบ่งตามเสียง ได้แก่ คำพ้องเสียงและคำที่มีเสียงใกล้เคียงกัน (สั้น-ยาว) พบในแบบเรียน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาด้านไวยากรณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนมากที่สุดมี 4 หัวข้อ ได้แก่ ชนิดของคำไทยแบ่งตามหน้าที่ วลี ชนิดของประโยคแบ่งตามเนื้อความ และประโยคความเดียวแบ่งตามเจตนาการสื่อสาร ปรากฏในแบบเรียน 15 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือชนิดของคำไทยแบ่งตามความหมาย ปรากฏในแบบเรียน 14 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 93.33 และการสร้างคำ ปรากฏในแบบเรียน 13 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 86.67 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปเนื้อหาด้านไวยากรณ์ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงร้อยละของหัวข้อไวยากรณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย

หัวข้อไวยากรณ์	ล. ²	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1. ชนิดของคำไทยแบ่งตามหน้าที่	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	15	100
2. วลี	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	15	100
3. ชนิดของประโยคแบ่งตามเนื้อความ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	15	100
4. ประโยคความเดียวแบ่งตามเจตนาการสื่อสาร	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	15	100
5. ชนิดของคำไทยแบ่งตามความหมาย	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	-	/	14	93.33
6. การสร้างคำ	/	/	/	/	/	/	/	-	/	/	/	-	/	/	/	13	86.67
7. อักษรควบกล้ำ	/	-	-	/	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	9	60
8. พยัญชนะต้น	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	8	53.33

² ล. ในบทความเรื่องนี้หมายถึง เล่ม ล.1-ล.15 คือแบบเรียนที่ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ดังกล่าวไว้ในหัวข้อขอบเขตการวิจัย

ตารางที่ 1 ตารางแสดงร้อยละของหัวข้อไวยากรณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้
ในการเรียนการสอนภาษาไทย (ต่อ)

หัวข้อไวยากรณ์	ล. 2	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	ล.	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
9. พยัญชนะท้ายหรือ ตัวสะกด	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	8	53.33
10. สระ	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	8	53.33
11. วรรณยุกต์	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	8	53.33
12. การผันอักษรสามหมู่	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	8	53.33
13. สระลดรูป	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	8	53.33
14. อักษรนำ	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	8	53.33
15. การอ่านคำพิเศษ และจำนวนตัวเลข เครื่องหมายต่างๆ	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	/	/	/	/	/	8	53.33
16. ส่วนวน	-	-	/	-	-	-	/	/	/	-	-	-	-	-	-	4	26.67
17. ชนิดของคำไทย แบ่งตามเสียง	-	-	-	/	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	3	20

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าแบบเรียนเล่ม 1 เล่ม 5 และเล่ม 10 ถึง
เล่ม 15 ได้นำเสนอความรู้ด้านไวยากรณ์หรือหลักภาษาระดับพื้นฐานหรือเบื้องต้น
เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นหัวข้อพยัญชนะต้น พยัญชนะท้ายหรือตัวสะกด สระ
วรรณยุกต์ การผันอักษรสามหมู่ สระลดรูป อักษรนำ อักษรควบกล้ำ และการอ่าน
คำพิเศษ จำนวนตัวเลข หรือเครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ

นอกจากนี้แบบเรียนข้างต้นยังใช้ภาษาจีนและ/หรือภาษาอังกฤษในการ
อธิบายไวยากรณ์หรือหลักภาษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนชาวจีนไม่ว่าจะเรียนใน
ชั้นเรียนหรือเรียนรู้ด้วยตนเองก็สามารถอ่านเนื้อหาไวยากรณ์ได้ด้วยความเข้าใจ
ตลอดจนมีการอธิบายกระบวนการออกเสียงพยัญชนะและสระ โดยอาศัยความรู้
ทางภาษาศาสตร์และการเปรียบเทียบกับเสียงพินอินในภาษาจีนหรือสัทอักษร
ภาษาอังกฤษ (ถ้ามี) เพื่อช่วยผู้เรียนฝึกการออกเสียงให้ถูกต้องด้วย ซึ่งปรากฏใน

แบบเรียนเล่ม 1 เล่ม 5 เล่ม 10 และเล่ม 13 ตัวอย่างเช่น พยัญชนะ ก 舌根隆起 贴住上腭形成阻碍, 然后气流冲破阻碍形成此音。其发音相当于汉语拼音中 g和o 相拼而成的音。(廖宇夫, 2008, p. 10) โคนลิ้นขยับไปติดเพดานอ่อน กระแสลมถูกกักไว้ เวลาเปล่งเสียงกระแสลมจะพุ่งผ่านบริเวณที่ถูกกักไว้ เวลาออกเสียงพยัญชนะนี้เหมือนกับเสียงพินอิน g ประสมกับสระ o ในภาษาจีน³ จากนั้นก็สาธิตการออกเสียงพยัญชนะดังกล่าว 4 ครั้ง หรือสระ -ะ 发音时舌身平放, 略后缩, 舌后部稍抬起, 舌尖不低下齿, 口张大, 口腔肌肉紧张, 不圆唇, 发音短促。与汉语拼音a的发音相似。(廖宇夫, 2008, p. 12) เวลาออกเสียงลิ้นจะวางแนวนราบ, หดไปด้านหลังเล็กน้อย, ลิ้นส่วนหลังยกขึ้นเล็กน้อย ปลายลิ้นไม่ติดฟันล่าง (การวางลิ้น), อ้าปากกว้าง, กล้ามเนื้อในช่องปากเกร็ง (ริมฝีปาก) ไม่ห่อ, ออกเสียงสั้นมาก เหมือนกับการออกเสียงพินอิน a ในภาษาจีน⁴ จากนั้นก็สาธิตการออกเสียงสระดังกล่าว 4 ครั้ง

ส่วนการสอนวรรณยุกต์ แบบเรียนเล่ม 1 สอนเสียงและรูปวรรณยุกต์ โดยมีภาพแสดงการแปรเปลี่ยนความถี่ของเสียงวรรณยุกต์ แบบเรียนเล่ม 11 อธิบายลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง โดยใช้สัญลักษณ์แทนเสียง ได้แก่ เสียงสามัญ /-/ เสียงเอก /ˊ/ เสียงโท /ˋ/ เสียงตรี /ˊˊ/ และเสียงจัตวา /ˋˋ/ โดยมีภาพแสดงการแปรเปลี่ยนความถี่ของเสียงวรรณยุกต์เช่นกัน

แบบเรียนเล่ม 5 และเล่ม 10 สอนการออกเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียง และรูปวรรณยุกต์ 4 รูป ได้แก่ ‘, ˊ, ˋ, ˊˊ พร้อมยกตัวอย่างคำ โดยมีการเปรียบเทียบกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนดังนี้ เสียงสามัญออกเสียงคล้ายกับเสียงหนึ่ง 阴平 เสียงเอกออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงสาม 上声 แต่ไม่ต้องลากเสียงให้สูงขึ้นตอนหลัง เสียงโทออกเสียงคล้ายกับเสียงสี่ 去声 แต่จะลากเสียงยาวกว่า เสียงจัตวาออกเสียงคล้ายกับเสียงสอง 阳平 ส่วนเสียงตรี ภาษาจีนไม่มี และแบบเรียนเล่ม 12 นำเสนอเสียงวรรณยุกต์จีน 4 เสียง เสียงวรรณยุกต์ไทย 5 เสียง ให้ตัวอย่างคำไทยและคำอ่านพินอิน รวมทั้งรูปวรรณยุกต์ไทย 4 รูปเทียบกับเสียงพินอินในภาษาจีน

³ แปลภาษาไทยโดยผู้วิจัย

⁴ แปลภาษาไทยโดยผู้วิจัย

2.2 เนื้อหาด้านบทสนทนาหรือบทอ่านที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย มี 29 หัวข้อดังนี้

2.2.1 อาหารการกิน ผลไม้ การแนะนำและการสั่งอาหาร ส่วนผสม รสชาติ อาหาร พบในแบบเรียน 11 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 73.33 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 18 บท

2.2.2 การทักทายและแนะนำตัวเองหรือคนอื่นให้รู้จักกัน พบในแบบเรียน 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 66.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 27 บท

2.2.3 ถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน พบในแบบเรียน 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 60 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 28 บท

2.2.4 การซื้อของและต่อราคา พบในแบบเรียน 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 60 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 16 บท

2.2.5 สถานที่ เช่น ไปรษณีย์ ธนาคาร โรงแรม สนามบิน ห้องสมุด ฯลฯ พบในแบบเรียน 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 60 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 9 บท

2.2.6 ประเทศไทย ทั้งที่เป็นความรู้ทั่วไปและเรื่องน่ารู้ในเมืองไทย เช่น ภูมิประเทศ ทรัพยากร วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว มารยาทไทย ฯลฯ พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 13 บท

2.2.7 อาการเจ็บป่วย การไปหาหมอและไปเยี่ยมไข้ พบในแบบเรียน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 53.33 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 8 บท

2.2.8 วัน เดือน ปี และจำนวนวัน สัปดาห์ เดือน ปี ชั่วโมง พบในแบบเรียน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 46.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 12 บท

2.2.9 เวลา พบในแบบเรียน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 46.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 9 บท

2.2.10 ครอบครัวและญาติพี่น้อง พบในแบบเรียน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 46.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 7 บท

2.2.11 โทรศัพท์หรือโทรสาร พบในแบบเรียน 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 46.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 7 บท

2.2.12 นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และเรื่องแปล พบในแบบเรียน 6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 40 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 31 บท

2.2.13 กิจกรรมบันเทิง เช่น รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ กีฬา เป็นต้น พบในแบบเรียน 6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 40 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 8 บท

2.2.14 การถามทางและบอกทาง พบในแบบเรียน 6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 40 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 7 บท

2.2.15 ฤดูกาลและอากาศ พบในแบบเรียน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 5 บท

2.2.16 ประเทศจีน ได้แก่ เมือง สถานที่ท่องเที่ยว บุคคลสำคัญ นโยบายต่างประเทศ และห้างสรรพสินค้า พบในแบบเรียน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 26.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 12 บท

2.2.17 บทความแสดงความคิดเห็นและ/หรือให้ข้อคิด พบในแบบเรียน 4 เล่ม คิดเป็น ร้อยละ 26.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 7 บท

2.2.18 การเรียนภาษาไทย พบในแบบเรียน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 26.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 6 บท

2.2.19 เทศกาลและวันสำคัญของไทยและจีน พบในแบบเรียน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 26.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 5 บท

2.2.20 การโดยสารรถในไทยและจีน พบในแบบเรียน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 26.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 5 บท

2.2.21 สภาพการเรียนรู้ ตารางเรียน กิจกรรมประจำวันในมหาวิทยาลัย พบในแบบเรียน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 26.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 4 บท

2.2.22 มหาวิทยาลัย พบในแบบเรียน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 4 บท

2.2.23 จดหมายและการเขียนจดหมายหรือบันทึก พบในแบบเรียน 3 เล่ม คิดเป็น ร้อยละ 20 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 4 บท

2.2.24 การวางแผนและการไปเที่ยว พบในแบบเรียน 3 เล่ม คิดเป็น ร้อยละ 20 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 3 บท

2.2.25 การจูงตัวเครื่องบินหรือรถไฟ พบในแบบเรียน 3 เล่ม คิดเป็น ร้อยละ 2 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 3 บท

2.2.26 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโลก ประเทศ เชื้อชาติ และภาษาต่างๆ พบในแบบเรียน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 13.33 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 4 บท

2.2.27 การทำวีซ่า พบในแบบเรียน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 13.33 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 2 บท

2.2.28 ร่างกาย พบในแบบเรียน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 2 บท

2.2.29 คำอวยพรในโอกาสต่างๆ พบในแบบเรียน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 โดยมีเนื้อหาปรากฏในแบบเรียนจำนวน 1 บท

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาด้านบทสนทนาหรือบทอ่านที่ปรากฏในแบบเรียนมากที่สุดคือ หัวข้อ อาหารการกิน ผลไม้ การแนะนำและการสั่งอาหาร ส่วนผสม รสชาติอาหาร พบในแบบเรียน 11 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 73.33 อันดับสองคือ หัวข้อ การตกทายและแนะนำตัวเองหรือคนอื่นให้รู้จักกัน พบในแบบเรียน 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 66.67 และอันดับสามมี 3 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อ ถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การซื้อของและต่อราคา และสถานที่ พบในแบบเรียน 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 60 โดยสามารถสรุปเนื้อหาด้านบทสนทนาหรือ บทอ่านในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงร้อยละของหัวข้อบทสนทนาหรือบทอ่านที่ปรากฏใน
แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย

หัวข้อบทสนทนา หรือบทอ่าน	ล. 1	ล. 2	ล. 3	ล. 4	ล. 5	ล. 6	ล. 7	ล. 8	ล. 9	ล. 10	ล. 11	ล. 12	ล. 13	ล. 14	ล. 15	จำนวน (บท)	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
1. อาหารการกิน ผลไม้ การแนะนำและการ สั่งอาหาร ส่วนผสม รสชาติอาหาร	/	/	-	-	/	/	-	-	/	/	/	/	/	/	/	18	11	73.33
2. การทักทายและแนะนำ ตัวเองหรือคนอื่นให้ รู้จักกัน	/	/	-	-	/	/	-	-	-	/	/	/	/	/	/	27	10	66.67
3. ถ้อยคำในชีวิต ประจำวัน	/	-	-	-	/	-	-	-	/	/	/	/	/	/	/	28	9	60
4. การซื้อของและ ต่อราคา	/	-	-	-	-	/	-	-	/	/	/	/	/	/	/	16	9	60
5. สถานที่	/	/	-	-	-	/	-	-	/	/	/	/	/	-	/	9	9	60
6. ประเทศไทย	-	/	/	/	-	/	/	/	/	/	-	-	-	-	-	13	8	53.33
7. อาการเจ็บป่วย การไปหาหมอและ ไปเยี่ยมไข้	/	-	-	-	-	/	/	-	/	/	/	-	/	-	/	8	8	53.33
8. วัน เดือน ปี และ จำนวนวัน สัปดาห์ เดือน ปี ชั่วโมง	-	-	-	-	/	/	-	-	-	/	-	/	/	/	/	12	7	46.67
9. เวลา	/	-	-	-	-	/	-	-	-	/	/	-	/	/	/	9	7	46.67
10. ครอบครัวและ ญาติพี่น้อง	/	-	-	-	/	/	-	-	-	/	/	/	-	-	/	7	7	46.67
11. โทรศัพท์หรือโทรสาร	-	/	-	-	-	/	-	-	/	/	/	-	/	-	/	7	7	46.67
12. นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และ เรื่องแปล	-	/	/	/	-	/	/	/	-	-	-	-	-	-	-	31	6	40
13. กิจกรรมบันเทิง	/	/	-	-	-	/	/	-	/	-	-	-	/	-	-	8	6	40
14. การถามทางและ บอกทาง	-	/	-	-	-	/	-	-	-	/	/	-	-	/	/	7	6	40

ตารางที่ 2 ตารางแสดงร้อยละของหัวข้อบทสนทนาหรือบทอ่านที่ปรากฏใน
แบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย (ต่อ)

หัวข้อบทสนทนา หรือบทอ่าน	ล. 1	ล. 2	ล. 3	ล. 4	ล. 5	ล. 6	ล. 7	ล. 8	ล. 9	ล. 10	ล. 11	ล. 12	ล. 13	ล. 14	ล. 15	จำนวน (บท)	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
15. ฤดูกาลและอากาศ	-	/	-	-	-	/	-	-	-	-	/	-	/	-	/	5	5	33.33
16. ประเทศจีน	-	-	/	-	-	-	/	/	/	-	-	-	-	-	-	12	4	26.67
17. บทการแสดง ความคิดเห็นและ/หรือ ให้ข้อคิด	-	-	/	/	-	-	/	/	-	-	-	-	-	-	-	7	4	26.67
18. การเรียนภาษาไทย	/	-	-	/	/	/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	4	26.67
19. เทศกาลและวันสำคัญ ของไทยและจีน	-	/	-	-	-	/	-	-	/	-	-	-	/	-	-	5	4	26.67
20. การโดยสารรถในไทย และจีน	-	/	-	-	-	/	-	-	/	/	-	-	-	-	-	5	4	26.67
21. สภาพการเรียนรู้ ตารางเรียน กิจวัตร ประจำวันใน มหาวิทยาลัย	/	/	-	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	4	4	26.67
22. มหาวิทยาลัย	/	-	-	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	4	3	20
23. จดหมายและการเขียน จดหมาย หรือบันทึก	-	-	/	-	-	/	-	-	-	-	-	-	/	-	-	4	3	20
24. การวางแผนและ การไปเที่ยว	-	-	-	-	-	-	-	-	/	/	-	-	-	-	/	3	3	20
25. การจูงตัวเครื่องบิน หรือรถไฟ	-	-	-	-	-	-	-	-	/	-	/	-	-	/	-	3	3	20
26. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ โลก ประเทศ เชื้อชาติ และภาษาต่างๆ	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	/	-	-	-	4	2	13.33
27. การทำวีซ่า	-	-	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	/	-	2	2	13.33
28. ร่างกาย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	2	1	6.67
29. คำอวยพรในโอกาส ต่างๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	/	-	1	1	6.67

จากตารางที่ 2 ถ้าพิจารณาจำนวนบทที่ปรากฏในแบบเรียนแต่ละเล่มพบว่าเนื้อหาประเภทนิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และเรื่องแปลที่ปรากฏในแบบเรียน 6 เล่มนั้นมีจำนวนบทมากที่สุดถึง 31 บท อันดับสองคือ ถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่ปรากฏในแบบเรียน 9 เล่มมีจำนวน 28 บท อันดับสามคือ การตกทาย และแนะนำตัวเองหรือคนอื่นให้รู้จักกันที่ปรากฏในแบบเรียน 9 เล่มมีจำนวน 27 บท

2.3 เนื้อหาด้านแบบฝึกหัดที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย มี 9 ลักษณะดังนี้⁵

2.3.1 แบบฝึกหัดการอ่าน เช่น ฝึกอ่านออกเสียง สระเดี่ยว สระประสม สระเกิน พยางค์ ผันอักษรสามหมู่ คำที่ไม่มีตัวสะกดและมีตัวสะกด คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์และมีรูปวรรณยุกต์ อักษรควบกล้ำ อักษรนำ และตัวเลขไทย ฝึกอ่านคำศัพท์ วลี ประโยค ย่อหน้า เรื่องหรือดวับทซึ่งเป็นบทสนทนาหรือบทอ่าน และจดหมาย เป็นต้น พบในแบบเรียน 14 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 93.33

2.3.2 แบบฝึกหัดการอ่านและเขียน เช่น ใช้คำหรือวลีภาษาจีนหรือภาษาไทยที่กำหนดให้เติมลงในประโยคให้สมบูรณ์ ใช้คำ วลี หรือประโยคภาษาไทยที่กำหนดให้แต่งวลีหรือประโยคแบบต่างๆ เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง ประโยคเน้นความ ฯลฯ แล้วแปลเป็นภาษาจีน แปลคำ วลี ประโยค เรื่องหรือดวับทที่เป็นบทสนทนา บทอ่านหรือจดหมาย ภาษาจีนเป็นภาษาไทย หรือแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน เป็นต้น พบในแบบเรียน 12 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 80

2.3.3 แบบฝึกหัดการพูด เช่น ฝึกนับตัวเลข บอกเวลา ฝึกพูดคำศัพท์ที่เป็นคำประสม นามวลีหรือประโยค ฝึกเล่าเรื่อง ดวับทหรือใจความสำคัญ หรือเล่าทบทวนเนื้อเรื่องที่เรียนโดยใช้คำพูดตัวเอง หัดสนทนากันตามเนื้อความที่กำหนดให้ โดยมีทั้งพูดคู่และกลุ่ม เป็นต้น พบในแบบเรียน 11 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 73.33

⁵ แบบเรียนเล่ม 10 «实用 ภาษาไทย 泰语教程» ของ 黄进炎 และ 林秀梅 ไม่มีแบบฝึกหัด

2.3.4 แบบฝึกหัดการเขียน เช่น แทนที่คำ วลี หรือประโยคในประโยคแบบต่างๆ เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถามและคำตอบ ฯลฯ โดยใช้คำ วลี หรือประโยคที่กำหนดให้ แล้วแปลเป็นภาษาจีน คัดไทย ได้แก่ คัดพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์พยางค์ คำ วลี ประโยคและข้อความ บทเรียน ตัวเลขไทย และเครื่องหมายพิเศษหรือวรรคตอนต่างๆ เป็นต้น พบในแบบเรียน 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 66.67

2.3.5 แบบฝึกหัดการอ่านและพูด เช่น อ่านตัวบทแล้วหัดเล่าเรื่องหรือใจความสำคัญของเรื่อง อ่านเอาเรื่องและใช้คำพูดของตนเองเล่าทบทวนเนื้อเรื่อง อ่านแล้วให้พูดแปลข้อความหรือนิทานเป็นภาษาจีน เป็นต้น พบในแบบเรียน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 33.33

2.3.6 แบบฝึกหัดการพูดและเขียน เช่น หัดพูดประโยคหรือข้อความภาษาไทยแล้วแปลเป็นภาษาจีน ใช้คำหรือวลีภาษาจีนที่กำหนดให้แต่งนามวลีภาษาไทยแล้วฝึกพูด เขียนบทสนทนาภาษาไทยตามเนื้อเรื่องแล้วแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น พบในแบบเรียน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 33.33

2.3.7 แบบฝึกหัดการพูดและการฟัง เช่น พูดและฟังเสียงที่บันทึกไว้ ฟังบันทึกเสียงแล้วหัดพูดตาม เป็นต้น พบในแบบเรียน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 13.33

2.3.8 แบบฝึกหัดการฟังและเขียน เช่น ฟังผู้สอนพูดและเขียนภาษาไทย โดยฝึกเขียนพยางค์ คำ วลี หรือประโยค ฟังจากซีดีและเขียนพยางค์หรือคำที่ได้ยิน แล้วจำแนกเสียงพยัญชนะ สระตัวสะกด หรือวรรณยุกต์ หรือฟังแล้วเลือกคำที่ได้ยิน เป็นต้น พบในแบบเรียน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 13.33 เช่น

2.3.9 แบบฝึกหัดการฟัง เป็นการฟังบทความที่มีเนื้อหาด้านบทเรียน พบในแบบเรียน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.66

อย่างไรก็ตามมีแบบเรียนที่มีไฟล์เสียงให้ผู้เรียนฝึกฟังด้วยตนเองจำนวน 11 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 73.33 โดยเล่ม 1 ถึงเล่ม 8 เล่ม 10 และเล่ม 14 สามารถฝึกฟังจากไฟล์เสียง MP3 ในแผ่นซีดี ส่วนเล่ม 11 ดาวน์โหลดไฟล์เสียงในเว็บไซต์ได้

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ลักษณะแบบฝึกหัดที่ปรากฏในแบบเรียนมากที่สุดคือ แบบฝึกหัดการอ่าน มี 14 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 93.33 อันดับสองคือ แบบฝึกหัดการอ่านและการเขียน มี 12 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 80 อันดับสามคือ แบบฝึกหัดการพูด มี 11 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 73.33 โดยสามารถสรุปลักษณะแบบฝึกหัดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงร้อยละของลักษณะแบบฝึกหัดที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย

ลักษณะแบบฝึกหัด	ล. 1	ล. 2	ล. 3	ล. 4	ล. 5	ล. 6	ล. 7	ล. 8	ล. 9	ล. 10	ล. 11	ล. 12	ล. 13	ล. 14	ล. 15	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
1. แบบฝึกหัดการอ่าน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	-	/	/	/	/	/	14	93.33
2. แบบฝึกหัดการอ่านและการเขียน	/	/	/	/	/	/	/	/	-	-	/	/	/	-	/	12	80
3. แบบฝึกหัดการพูด	/	/	/	/	-	/	/	/	/	-	/	-	/	-	/	11	73.33
4. แบบฝึกหัดการเขียน	/	/	/	/	-	/	/	/	-	-	/	/	/	-	-	10	66.67
5. แบบฝึกหัดการอ่านและพูด	-	-	/	/	-	-	/	-	-	-	-	/	/	-	-	5	33.33
6. แบบฝึกหัดการพูดและการเขียน	/	/	/	/	-	/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	33.33
7. แบบฝึกหัดการพูดและการฟัง	-	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	/	-	-	-	2	13.33
8. แบบฝึกหัดการฟังและการเขียน	/	-	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	13.33
9. แบบฝึกหัดการฟัง	-	-	-	/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6.66

ถ้าพิจารณาความถี่ของลักษณะแบบฝึกหัดที่ปรากฏในแบบเรียนแต่ละเล่ม ลักษณะแบบฝึกหัดที่มีจำนวนหัวข้อสูงสุดคือ แบบฝึกหัดการอ่านและเขียน ปรากฏในแบบเรียน 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือแบบฝึกหัดการอ่าน ปรากฏในแบบเรียน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20 และแบบฝึกหัดการพูด ปรากฏในแบบเรียน

1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 โดยสามารถสรุปความถี่ของลักษณะแบบฝึกหัดในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตารางแสดงความถี่ของลักษณะแบบฝึกหัดที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทย

ลักษณะแบบฝึกหัด	จำนวน (หัวข้อ)														
	ล. 1	ล. 2	ล. 3	ล. 4	ล. 5	ล. 6	ล. 7	ล. 8	ล. 9	ล. 10	ล. 11	ล. 12	ล. 13	ล. 14	ล. 15
1. แบบฝึกหัดการอ่านและเขียน	75	74	53	44	17	97	55	50	-	-	26	57	70	-	9
2. แบบฝึกหัดการอ่าน	34	-	17	9	41	2	3	4	110	-	2	2	38	12	3
3. แบบฝึกหัดการพูด	31	19	25	18	-	3	1	1	21	-	13	-	37	-	17
4. แบบฝึกหัดการเขียน	30	6	16	9	-	8	-	-	-	-	24	1	56	-	3
5. แบบฝึกหัดการฟัง	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	22	-	-	-	-
6. แบบฝึกหัดการอ่านและพูด	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
7. แบบฝึกหัดการพูดและเขียน	12	2	5	3	-	33	-	1	-	-	-	-	-	-	-
8. แบบฝึกหัดการพูดและฟัง	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
9. แบบฝึกหัดการฟังและเขียน	12	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมจำนวนแบบฝึกหัด (หัวข้อ)	194	111	117	87	72	143	58	56	131	0	65	62	201	12	32

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นได้ว่า แบบเรียนเล่ม 13 มีจำนวนแบบฝึกหัดมากที่สุดคือ 201 หัวข้อ อันดับสองคือ แบบเรียนเล่ม 1 มีจำนวนแบบฝึกหัด 194 หัวข้อ และอันดับสามคือ แบบเรียนเล่ม 6 มีจำนวนแบบฝึกหัด 143 หัวข้อ แบบฝึกหัดที่ปรากฏในแบบเรียนจำนวน 13 เล่ม อันได้แก่ เล่ม 1 ถึงเล่ม 9 เล่ม 11 เล่ม 13 และเล่ม 15 คิดเป็นร้อยละ 86.67 ก็มีลักษณะที่หลากหลาย กล่าวคือนอกจากจะฝึกทักษะการอ่าน การเขียน การฟังและการพูดแล้วยังฝึกทักษะสื่อสารในลักษณะบูรณาการ ได้แก่ การฝึกทักษะการอ่านควบคู่กับการเขียน การอ่านควบคู่กับการพูด การพูดควบคู่กับการเขียน การพูดควบคู่กับการฟัง และการฟังควบคู่กับการเขียน

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีนข้างต้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า แบบเรียนส่วนใหญ่เน้นการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย เช่น การสื่อสารในชีวิตประจำวัน การศึกษา การท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณี วรรณกรรม บริบททางสังคมไทยและจีน ฯลฯ เพื่อจำลองสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ในการสื่อสารและสอดคล้องกับภาษาที่ใช้ในชีวิตจริงมากที่สุด ยิ่งไปกว่านั้นยังฝึกทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการ เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการแปล ตลอดจนยังให้ความรู้หลักภาษาไทยตั้งแต่ระดับหน่วยเสียง คำ วลี ไปจนถึงระดับประโยค ทั้งในด้านลักษณะ หน้าที่ โครงสร้าง และความหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทฤษฎีไวยากรณ์ขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางภาษาในขั้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการสร้างแบบเรียนด้านรูปแบบและเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน

ด้านรูปแบบ แบบเรียนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรก แบบเรียนที่แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนไวยากรณ์และส่วนบทสนทนาหรือบทอ่าน ลักษณะที่สอง แบบเรียนที่นำเสนอบทสนทนาหรือบทอ่านเป็นหลัก ส่วนไวยากรณ์หรือหลักภาษาแทรกอยู่ในหัวข้อรูปประโยคและการใช้คำหรือการใช้คำและวลี ข้อสังเกตในเนื้อเรื่อง เนื้อความหรือตัวบท และหลักภาษา โดยมีรูปแบบการนำเสนอ ดังนี้

รูปแบบการนำเสนอไวยากรณ์หรือหลักภาษา ควรมี 2 หัวข้อดังนี้ หัวข้อที่ 1 คำอธิบายทางไวยากรณ์หรือหลักภาษา และหัวข้อที่ 2 แบบฝึกหัด นอกจากนี้ อาจนำเสนอหัวข้ออื่นๆ เพิ่มเติม เช่น หลักหรือวิธีการอ่านและการเขียน คำศัพท์ โครงสร้างของคำ วลีหรือประโยค ตารางสรุปเนื้อหา ข้อสังเกตหรือคำอธิบายเพิ่มเติม ทบทวน เป็นต้น

รูปแบบการนำเสนอบทเรียน ควรมี 7 หัวข้อดังนี้ หัวข้อที่ 1 บทสนทนาหรือบทอ่าน หัวข้อที่ 2 ศัพท์และวลีในบทเรียน หัวข้อที่ 3 คำศัพท์หรือวลีเสริม หัวข้อที่ 4 รูปแบบประโยคและการใช้คำหรือวลีในบทเรียน หัวข้อที่ 5 ข้อสังเกตทางภาษา หัวข้อที่ 6 แบบฝึกหัด และหัวข้อที่ 7 บทอ่านประกอบ นอกจากนี้ อาจนำเสนอหัวข้ออื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ศัพท์และวลีในบทอ่านประกอบ ข้อควรรู้ ความรู้เพิ่มเติมเฉพาะเรื่อง เป็นต้น

ด้านเนื้อหา จะพิจารณาจากเนื้อหาที่ปรากฏในแบบเรียนเกินร้อยละ 50 แบ่งได้เป็น 2 หัวข้อคือ

หัวข้อไวยากรณ์ที่แบบเรียนควรมี ได้แก่ พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย หรือตัวสะกด สระ วรรณยุกต์ การผันอักษรสามหมู่ สระลดรูป อักษรนำ อักษรควบกล้ำ หลักการอ่านคำพิเศษ จำนวนตัวเลข เครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ ชนิดของคำไทยแบ่งตามหน้าที่ วลี ชนิดของประโยคแบ่งตามเนื้อความ ประโยคความเดียวแบ่งตามเจตนาการสื่อสาร ประโยคความเดียวแบ่งตามความหมาย และการสร้างคำ

หัวข้อบทสนทนาและ/หรือบทอ่านที่แบบเรียนควรมี ได้แก่ อาหาร การกิน ผลไม้ การแนะนำและการสั่งอาหาร ส่วนผสม รสชาติอาหาร การทักทาย และแนะนำตัวเองหรือคนอื่นให้รู้จักกัน ถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การซื้อของและต่อราคา สถานที่ เช่น ไปรษณีย์ ธนาคาร โรงแรม สนามบิน ห้องสมุด ฯลฯ ความเจ็บป่วย การไปหาหมอและไปเยี่ยมไข้ ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ทั้งนี้ ควรมีบทอ่านประเภทนิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และเรื่องแปลประกอบด้วย

หัวข้อแบบฝึกหัดที่แบบเรียนควรมี ได้แก่ แบบฝึกหัดการอ่าน แบบฝึกหัดการเขียน แบบฝึกหัดการพูด และแบบฝึกหัดการฟัง รวมถึงแบบฝึกหัดที่มีลักษณะบูรณาการทักษะต่างๆ เช่น การอ่านกับการเขียน การอ่านกับการพูด การพูดกับการเขียน การพูดกับการฟัง การฟังกับการเขียน เป็นต้น แบบฝึกหัดที่มีรูปแบบหลากหลายนี้จะสามารถวัดความรู้ผู้เรียนในหลายด้านทั้งความรู้ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ ตลอดจนผู้สอนยังนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ให้แก่ผู้เรียนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย

บทสรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาที่ปรากฏในแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีนนั้นแสดงให้เห็นว่า แบบเรียนทั้ง 15 เล่มเหมาะสมกับผู้เรียนทั้งที่ศึกษาในชั้นเรียนและ/หรือเรียนรู้ด้วยตนเองตรงตามเกณฑ์คุณลักษณะของหนังสือเรียนที่ดี (เหยาหลิง เหลียง, 2533, น. 39–42) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาด้านไวยากรณ์หรือหลักภาษาที่จำเป็นและบทสนทนาหรือบทอ่านที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยากและมีรูปแบบที่หลากหลาย รวมถึงใช้ภาษาจีน ภาษาอังกฤษและ/หรือภาษาไทยในการอธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาสาระได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ทั้งยังอาศัยความรู้ทางภาษาศาสตร์ด้านสัทศาสตร์และการเปรียบเทียบกับเสียงพินอินในภาษาจีนหรือสัทอักษรภาษาอังกฤษ (ถ้ามี) ประกอบกับมีไฟล์เสียงให้ผู้เรียนฝึกฟัง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนออกเสียงได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษามากขึ้น ดังที่ผินทิพย์ ทวยเจริญ (2533, น. 1–2) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกออกเสียงให้ได้ดีนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาและสนใจเรื่อง “สรีรศาสตร์” (Articulatory Phonetics) ซึ่งเป็นการศึกษากลไกกระแสมที่ใช้ในการเปล่งเสียงพูด อวัยวะต่างๆ ที่ใช้ในการพูด กระบวนการออกเสียงและการเปล่งเสียง

นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสารในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด หรือการฟังจากการทำแบบฝึกหัดที่มีลักษณะบูรณาการหลายทักษะ การเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวต่างชาติที่มีลักษณะบูรณาการ โดยสอนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปด้วยกันนั้น ถือเป็นการเรียนการสอนที่มุ่งประสิทธิผลทางภาษาและจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ประเวทย์ จันทรรัตน์, 2547 อ้างถึงใน นวลทิพย์ เพิ่มเกษร, 2556, น. 33) ซึ่งสอดคล้องกับบทสรุปเรื่อง “เทคนิคในการสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานให้กับนักศึกษาจีน” ของ Luo Yiyuan (2547, น. 74)

ที่กล่าวว่า การฝึกทักษะทั้งสี่อย่างประสานกันเป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาจีนสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนผู้สอนยังได้แนวทางการสร้างแบบเรียนที่มีรูปแบบและเนื้อหาเหมาะสำหรับผู้เรียนชาวจีนเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

สามารถนำแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีนทั้ง 15 เล่มไปทดสอบประสิทธิภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน และผู้เรียนชาวจีนที่ใช้แบบเรียนดังกล่าว

บรรณานุกรม

- นวลทิพย์ เพิ่มเกษร. (2556). *ทฤษฎีและวิธีสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชัย พินัยกุล. (2549). *ตำราเรียนภาษาไทยสำหรับชาวจีน*. กรุงเทพฯ: ไทยวรศิลป์การพิมพ์.
- พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2533). *สัทศาสตร์และสัทศาสตร์ปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพียหลัง เหลียง. (2555). *การสร้างหนังสือเรียนภาษาไทยธุรกิจสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อุดม วโรตม์ลิขิตดี. (2552). *ภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับสำหรับผู้พูดภาษาจีน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.
- Luo Yiyuan. (2547). เทคนิคในการสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานให้กับนักศึกษาจีน. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 26(1), 69–74.
- Zhang Li. (2557). *แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับนักศึกษาชาวจีน วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยยูนนานนอร์มอล ของสาธารณรัฐประชาชนจีน*. (สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- 潘德鼎, 编著. (2004). *หนังสือเรียนภาษาไทย 1 泰语教程. 第一册*. 北京: 北京大学出版社.
- . (2005a). *หนังสือเรียนภาษาไทย 2 泰语教程. 第二册*. 北京: 北京大学出版社.
- . (2005b). *หนังสือเรียนภาษาไทย 3 泰语教程. 第三册*. 北京: 北京大学出版社.
- . (2005c). *หนังสือเรียนภาษาไทย 4 泰语教程. 第四册*. 北京: 北京大学出版社.
- 廖宇夫, 编著. (2008). *ภาษาไทยพื้นฐาน 1 基础泰语 (1)*. 广州: 广东世界图书出版公司.
- 罗奕原, 编著. (2008). *ภาษาไทยพื้นฐาน 2 基础泰语 (2)*. 广州: 广东世界图书出版公司.
- 黄进炎, 林秀梅, 编著. (2009). *ภาษาไทยพื้นฐาน 3 基础泰语 (3)*. 广州: 广东世界图书出版公司.
- 林秀梅, 黄进炎, 编著. (2009). *ภาษาไทยพื้นฐาน 4 基础泰语 (4)*. 广州: 广东世界图书出版公司.
- 黄进炎, 林秀梅, 编著. (2003). *实用 ภาษาไทย 泰语教程*. 广州: 广东世界图书出版公司.
- 李炳度, 编著. 邓应烈, 翻译. (2013). *我是泰语学习书*. 北京: 北京语言大学出版社.
- 卢居正, 邱苏伦, 编写. (2007). *ภาษาไทย 1 基础泰语*. 北京: 外语教学与研究出版社.
- 邱苏伦, 编写. (2002). *สนทนาภาษาไทย 泰语会话*. 北京: 外语教学与研究出版社.
- 张君松, 编著. (2012). *大家来学泰语*. 曼谷: 统一出版社有限公司.